TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2025. gada 6. februārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Maksājumu kavējumu novēršana komercdarījumos – Direktīva 2011/7/ES – Uzņēmumu savstarpēji komercdarījumi – 3. panta 5. punkts – Dalībvalstu pienākums nodrošināt, lai starp uzņēmumiem noslēgtajā līgumā noteiktais maksāšanas termiņš nepārsniegtu 60 kalendārās dienas – Līgumslēdzēju pušu iespēja noteikt garākus maksāšanas termiņus – Nosacījums par skaidru šāda termiņa norādi līgumā – Nosacījums, ka tas nav redzami netaisni attiecībā pret kreditoru – Kumulatīvi nosacījumi – Līgumi, kuru noteikumus ir noteikusi tikai viena no līgumslēdzējām pusēm – Līguma noteikums, ar kuru parādnieks vienpusēji nosaka 120 dienu maksāšanas termiņu – Prettiesiskums

Lietā C-677/22

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach* (Katovices Austrumu rajona tiesa Katovicē, Polija) iesniegusi ar 2022. gada 26. septembra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2022. gada 2. novembrī, tiesvedībā

Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe A.

pret

P. S.A.,

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: otrās palātas priekšsēdētāja K. Jirimēe [*K. Jürimäe*], kas pilda trešās palātas priekšsēdētāja pienākumus, Tiesas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], kas pilda trešās palātas tiesneša pienākumus, tiesneši N. Jēskinens [*N. Jääskinen*], M. Gavalecs [*M. Gavalec*] un N. Pisarra [*N. Piçarra*] (referents),

ģenerāladvokāts: A. Rants [*A. Rantos*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– P. S.A. vārdā – *J. Janczewski* un *A. Paniczek*,

* Tiesvedības valoda – poļu.

– Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,

– Vācijas valdības vārdā – *J. Möller*, *J. Heitz* un *M. Hellmann*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *G. Gattinara* un *M. Owsiany-Hornung*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2024. gada 30. maija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/7/ES (2011. gada 16. februāris) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos (OV 2011, L 48, 1. lpp.) 3. panta 5. punktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe A.* (turpmāk tekstā – "A.") un P. S.A. par tāda līguma noteikuma likumību, ar kuru pēdējā minētā vienpusēji noteikusi 120 kalendāro dienu maksājuma termiņu, kas attiecas uz rēķiniem atbilstoši līgumiem, kas noslēgti ar A.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2011/7

3 Direktīvas 2011/7 12., 13. un 28. apsvērumā ir noteikts:

"(12) Maksājuma kavējums ir līguma pārkāpums, kas zemās vai nulles nokavējuma procentu likmes un/vai atlīdzināšanas procedūras ilguma dēļ parādniekiem vairumā dalībvalstu ir kļuvis finansiāli izdevīgs. Lai šo tendenci pavērstu pretējā virzienā un atturētu no maksājumu kavējumiem, ir nepieciešama izlēmīga pāreja uz maksājumu tūlītējas veikšanas kultūru, saskaņā ar kuru par redzami netaisnu līguma noteikumu vai praksi vienmēr būtu jāuzskata tas, ka tiek izslēgtas tiesības pieprasīt procentus. Šādai pārejai būtu jāietver arī īpašu noteikumu ieviešana par maksājumu termiņiem [..].

(13) Attiecīgi būtu jānosaka, ka līgumā paredzētie uzņēmumu savstarpējie maksājumi parasti jāveic ne vairāk kā 60 kalendārajās dienās. Tomēr var būt apstākļi, kuros uzņēmumiem nepieciešami ilgāki maksājumu termiņi, piemēram, gadījumos, kad uzņēmumi vēlas saviem klientiem piešķirt tirdzniecības aizdevumu. Tādēļ vajadzētu saglabāt iespēju līgumslēdzējām pusēm īpaši vienoties par maksājumu termiņiem, kas ir ilgāki par 60 dienām, tomēr ar nosacījumu, ka šāda termiņa pagarināšana nav redzami netaisna attiecībā pret kreditoru.

[..]

(28) Ar šo direktīvu būtu jāaizliedz ļaunprātīgi izmantot brīvību slēgt līgumus par ļaunu kreditoram. Līdz ar to gadījumos, kad līguma noteikums vai prakse attiecībā uz maksājuma dienu vai termiņu [..] nav attaisnojami, pamatojoties uz parādniekam piešķirtajiem nosacījumiem, vai arī tas galvenokārt kalpo parādnieka papildu likviditātes nodrošināšanai uz kreditora rēķina, to var uzskatīt par šāda veida ļaunprātīgu izmantošanu. [..] Šī direktīva nedrīkstētu ietekmēt valstu noteikumus, kas attiecas uz līgumu slēgšanu [..].”

4 Šīs direktīvas 1. panta “Priekšmets un piemērošanas joma” 1. punktā noteikts:

“Šīs direktīvas mērķis [ir] apkarot maksājumu kavējumus komercdarījumos, lai nodrošinātu iekšējā tirgus pienācīgu darbību, tādējādi veicinot uzņēmumu un jo īpaši [mazo un vidējo uzņēmumu] konkurētspēju.”

5 Saskaņā ar minētās direktīvas 2. pantu “Definīcijas”:

“Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

1) “komercdarījumi” ir darījumi starp uzņēmumiem vai starp uzņēmumiem un publiskām iestādēm, kuru rezultāts ir preču piegāde vai pakalpojumu sniegšana par atlīdzību;

2) “publiska iestāde” ir līgumslēdzēja iestāde, kas definēta [Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/17/EK (2004. gada 31. marts), ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs (OV 2004, L 134, 1. lpp.)] 2. panta 1. punkta a) apakšpunktā un [Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/18/EK (2004. gada 31. marts) par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV 2004, L 134, 114. lpp.)], 1. panta 9. punktā, neatkarīgi no līguma priekšmeta vai vērtības;

3) “uzņēmums” ir organizācija, kas nav publiska iestāde un kas darbojas, veicot neatkarīgu saimniecisku vai profesionālu darbību, pat ja šo darbību veic viena persona;

4) “maksājuma kavējums” ir maksājuma neveikšana līgumā vai tiesību aktos noteiktajā termiņā, ja ir izpildīti 3. panta 1. punktā [..] paredzētie nosacījumi;

5) “nokavējuma procenti” ir likumiskie nokavējuma procenti vai procenti, par kuru likmi uzņēmumi vienojušies, ievērojot 7. pantu;

6) “likumiskie nokavējuma procenti” ir vienkārši nokavējuma procenti, kuru likme ir vienāda ar pamatlikmi, kam pieskaitīti vismaz astoņi procentpunkti;

[..].”

6 Direktīvas 2011/7 3. panta “Darījumi starp uzņēmumiem” 1., 3. un 5. punktā ir paredzēts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka komercdarījumos starp uzņēmumiem kreditoram bez vajadzības atgādināt ir tiesības uz nokavējuma procentiem, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

a) kreditors ir izpildījis savas līgumsaistības un juridiskos pienākumus; un

b) kreditors nav laikus saņēmis maksājamo summu, izņemot gadījumus, kad parādnieks nav atbildīgs par nokavējumu.

[..]

3. Ja ir izpildīti 1. punktā paredzētie nosacījumi, dalībvalstis nodrošina, ka:

a) kreditoram ir tiesības pieprasīt nokavējuma procentus no nākamās dienas pēc līgumā noteiktās maksājuma dienas vai maksājuma termiņa beigu dienas;

[..].

5. Dalībvalstis nodrošina, ka līgumā noteiktais maksājuma termiņš nepārsniedz 60 kalendārās dienas, ja vien līgumā nav īpaši noteikts citādi un ar nosacījumu, ka tas nav redzami netaisni attiecībā pret kreditoru 7. panta nozīmē."

7 Direktīvas 2011/7 7. panta "Netaisni līguma noteikumi un prakse" 1. punktā noteikts:

"Dalībvalstis paredz, ka līguma noteikums vai prakse attiecībā uz maksājuma dienu vai termiņu [..] nav izpildāma vai rada iemeslu prasībai par zaudējumu atlīdzību, ja tā ir redzami netaisna pret kreditoru.

Nosakot, vai līguma noteikums vai prakse ir redzami netaisna pret kreditoru šā punkta pirmās daļas nozīmē, ņem vērā visus lietas apstākļus, tostarp:

[..]

c) to, vai parādniekam ir objektīvs iemesls novirzīties no [..] 3. panta 5. punktā [..] minētā maksājumu termiņa [..].

[..]"

Direktīva 2014/25/ES

8 Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/25/ES (2014. gada 26. februāris) par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK (OV 2014, L 94, 243. lpp.), 3. panta 1. un 4. punktu:

"1. Šajā direktīvā "līgumslēdzējas iestādes" ir valsts, reģionālās vai vietējās iestādes, publisko tiesību subjekti, vai vienas vai vairāku šādu iestāžu vai viena vai vairāku šādu publisko tiesību subjektu veidotas apvienības.

[..]

4. "Publisko tiesību subjekti" ir struktūras, kurām piemīt visi turpmāk minētie raksturlielumi:

a) tās ir nodibinātas ar konkrētu mērķi apmierināt vispārējas vajadzības, kurām nav rūpnieciska vai komerciāla rakstura;

b) tām ir juridiskas personas statuss; un

c) tās to lielākajā daļā finansē valsts, reģionālās vai vietējās iestādes vai citi publisko tiesību subjekti; vai to pārvaldību uzrauga minētās iestādes vai subjekti; vai to vadībā, valdē vai uzraudzības padomē vairāk nekā pusi locekļu ieceļ valsts, reģionālās vai vietējās iestādes vai citi publisko tiesību subjekti."

Polijas tiesības

9 Saskaņā ar 2013. gada 8. marta *ustawa o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych* (Likums par pārmērīgu kavējumu novēršanu komercdarījumos; 2013. gada *Dz. U.*, 403. pozīcija), redakcijā, kas bija spēkā pirms 2020. gada 1. janvāra (turpmāk tekstā – "2013. gada 8. marta likums"), 7. pantu:

"1. Komercdarījumos, izņemot darījumus, kuros parādnieks ir publiska iestāde, kreditoram ir tiesības bez brīdinājuma saņemt likumiskos procentus par nokavējumiem komercdarījumos, ja vien puses nav vienojušās par lielākiem procentiem, – par laikposmu no maksājuma termiņa beigu datuma līdz maksājuma veikšanas dienai, ja ir izpildīti šādi kumulatīvi nosacījumi:

1) kreditors ir izpildījis savas saistības;

2) kreditors nav saņēmis samaksu līgumā noteiktajā termiņā.

2. Līgumā noteiktais maksājuma termiņš nedrīkst pārsniegt 60 dienas no datuma, kad parādniekam ir izsniegts rēķins vai dokuments, kas apliecina preču piegādi vai pakalpojuma sniegšanu, ja vien puses līgumā nav īpaši vienojušās citādi un ar nosacījumu, ka šāda vienošanās nav acīmredzami netaisna attiecībā pret kreditoru.

3. Ja līgumā noteiktais maksājuma termiņš pārsniedz 60 dienas no datuma, kad parādniekam izsniegts rēķins vai dokuments, kas apliecina preču piegādi vai pakalpojuma sniegšanu, un ja 2. punktā minētais nosacījums nav izpildīts, tad kreditoram, kurš ir izpildījis savas saistības, pēc 60 dienu termiņa beigām ir tiesības uz 1. punktā minētajiem procentiem."

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

10 P., saskaņā ar Polijas tiesībām dibināta sabiedrība, kas darbojas ogļu ieguves un tirdzniecības jomā, noslēdza ar A., saskaņā ar Polijas tiesībām dibinātu sabiedrību, kas darbojas kalnrūpniecības iekārtu ražošanas jomā, vairākus līgumus par kalnrūpniecības tehnikas detaļu piegādi (turpmāk tekstā – "attiecīgie līgumi").

11 Daži no šiem līgumiem tika noslēgti pēc izsoles, kas tika organizēta P. pārvaldītā tīmekļvietnē, kurā bija publicēti līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas nosacījumi. Citi līgumi tika noslēgti konkursa procedūrā (publiski vai cita veida). Abos gadījumos starp pusēm noslēgtā līguma noteikumus – tostarp 120 dienu maksājuma termiņu, kas sākas dienā, kad P. tika izsniegts rēķins, – vienpusēji noteica pēdējais minētais.

12 Izpildot attiecīgos līgumus, P. samaksāja 354 rēķinus 120–122 dienu laikā no to saņemšanas dienas. Pēc tam A. tai nosūtīja kopsavilkuma grāmatvedības paziņojumu par summām, kuras tā uzskatīja par maksājamām par nokavējuma procentiem un fiksētu kompensāciju par atgūšanas izmaksām.

13 2021. gada 31. decembrī A. cēla prasību *Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach* (Katovices Austrumu rajona tiesa Katovicē, Polija), kas ir iesniedzējtiesa, prasot P. samaksāt 13 702,99 Polijas zlotus (PLN) (aptuveni 3100 EUR), pieskaitot likumiskos nokavējuma procentus no prasības pieteikuma iesniegšanas dienas līdz samaksas dienai, kā arī fiksētu summu 4473,04 PLN (aptuveni 975 EUR) par atgūšanas izmaksām. Par laikposmu no 61. dienas no attiecīgo rēķinu izsniegšanas dienas līdz šo rēķinu faktiskās samaksas dienai A. aprēķināja nokavējuma procentus saskaņā ar 2013. gada 8. marta likuma 7. panta 2. punktu, ar kuru Polijas tiesību sistēmā transponēts Direktīvas 2011/7 3. panta 5. punkts.

14 Lai pamatotu prasību samaksāt procentus atbilstoši 7. pantam, A. apgalvo, ka 120 dienu maksājuma termiņu P. vienpusēji ir noteikusi līguma paraugā, kas pievienots tās tīmekļvietnē publicētajām specifikācijām. Lietas dalībnieki nevienā brīdī neesot apsprieduši šo termiņu; tas izrietot no P. dominējošā stāvokļa līgumiskajās attiecībās. Tāpat arī dalība konkursa procedūrā esot notikusi atbilstoši nosacījumiem, kurus vienpusēji noteikusi P., arī attiecība uz 120 dienu maksāšanas termiņu. Ekonomiskās situācijas dēļ A. esot bijusi spiesta noslēgt attiecīgos līgumus, tā arī nespējot vienoties ar P. par šā termiņa samazināšanu līdz 60 kalendārajām dienām. Šādos apstākļos nevar uzskatīt, ka līgumslēdzējas puses šādu līguma noteikumu būtu īpaši noteikušas Direktīvas 2011/7 3. panta 5. punkta izpratnē.

15 *Sąd Rejonowy Katowice Wschód w Katowicach* (Katovices Austrumu rajona tiesa Katovicē) sekretārs 2022. gada 26. janvārī izdeva maksājuma rīkojumu attiecībā uz P., pilnībā apmierinot A. pieteikumu.

16 P. iesniedza iebildumus pret šo rīkojumu, apstrīdot daļu no procentiem, kas aprēķināti saskaņā ar 2013. gada 8. marta likuma 7. pantu, jo rēķini bija samaksāti 120 dienu maksājuma termiņā, skaitot no to izsniegšanas dienas, kāds tas izriet no attiecīgajiem līgumiem. P. uzskata, ka A. šo termiņu ir akceptējusi, jo pēc tam, kad tā bija iepazinusies ar iepirkuma procedūras specifikācijām un tika izvēlēta, tā noslēdza vairākus līgumus, kuros tā esot apstiprinājusi minēto termiņu. Šis termiņš nevarot kaitēt kreditoram, jo viņš noteikti varētu pārdot savus pakalpojumus, saņemt ienākumus un saglabāt likvīdus aktīvus.

17 Lai atrisinātu strīdu pamatlietā, iesniedzējtiesa uzskata par nepieciešamu noteikt, vai attiecīgajos līgumos paredzētais maksājuma termiņš, kas pārsniedz 60 kalendārās dienas no rēķina izsniegšanas parādniekam dienas, ir noteikts, ievērojot pirmo Direktīvas 2011/7 3. panta 5. punktā paredzēto nosacījumu, saskaņā ar kuru jebkuram maksājuma termiņam, kas pārsniedz 60 kalendārās dienas, ir jābūt "īpaši noteiktam līgumā".

18 Minētā tiesa norāda, pirmkārt, ka attiecīgos līguma noteikumus, tostarp to, kas attiecas uz 120 dienu samaksas termiņu, P. ir noteikusi vienpusēji. Otrkārt, tā vērš uzmanību uz to, ka vienīgais veids, kā apstrīdēt šos noteikumus, kas attiecas tikai uz konkrētajiem līgumiem, kuri noslēgti publiskā iepirkuma rezultātā, esot celt prasību *Krajowa Izba Odwolawcza* (Valsts Pārsūdzības padome, Polija) priekšsēdētājam, bet A. šādu prasību nav cēlusi.

19 Minētā tiesa sliecas uzskatīt, ka pirmais Direktīvas 2011/7 3. panta 5. punktā paredzētais nosacījums nav izpildīts tad, ja noteikums par maksājuma termiņu, kas pārsniedz 60 kalendārās dienas, ir iekļauts līgumā, kura noteikumus nosaka tikai viena no līgumslēdzējām pusēm. Šī pati tiesa uzskata, ka, lai gan līguma noteikumus parasti var noteikt viena no pusēm, kura tos izstrādā iepriekš vai izmanto līguma modeli, bet otra puse tos tikai pieņem, kā tas ir standartlīguma gadījumā, tomēr 3. panta 5. punktā ir izslēgts, ka šādā veidā varētu tikt noteikts 120 dienu maksājuma termiņš. Tā kā šādam termiņam ir izņēmuma raksturs, kreditoram būtu jāzina vismaz iemesli, kuru dēļ parādnieks vēlas to noteikt, un jābūt iespējai izvirzīt savus argumentus, lai nodrošinātu, ka šis termiņš nepārsniedz 60 kalendārās dienas.

20 Turklāt iesniedzējtiesa uzskata, ka ar to, ka valsts tiesā iespējams apstrīdēt noteikumu par maksājuma termiņu, kas pārsniedz 60 kalendārās dienas, kurš noteikts publiskā iepirkuma rezultātā noslēgtā līgumā, nepietiek, lai uzskatītu, ka pirmais Direktīvas 2011/7 3. panta 5. punktā paredzētais nosacījums ir izpildīts, jo šāda apstrīdēšana izraisītu "vienības, kas nav saistīta ar pašu līgumu, suverēnu lēmumu" par piemērojamo maksājuma termiņu.

21 Visbeidzot, šī tiesa uzskata, ka šāda pirmā nosacījuma interpretācija ir pamatota ar minētajā 3. panta 5. punktā paredzēto otro nosacījumu, saskaņā ar kuru līgumā skaidri noteikts maksājuma termiņš, kas pārsniedz 60 kalendārās dienas, atkāpjoties no vispārējā noteikuma, saskaņā ar kuru maksimālais maksājuma termiņš ir 60 kalendārās dienas, nedrīkst būt "redzami netaisns attiecībā pret kreditoru [šīs direktīvas] 7. panta izpratnē". Minētā tiesa uzskata, ka, lai varētu veikt šādu vērtējumu attiecībā uz konkrētajiem līgumiem, ekonomiskā situācija, kas ir jāņem vērā, ir kreditora ekonomiskā situācija šo līgumu noslēgšanas brīdī.

22 Šajos apstākļos *Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach* (Katovices Austrumu rajona tiesa Katovicē) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Direktīvas [2011/7] 3. panta 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka uzņēmumu skaidri noteiktais maksājumu termiņš, kas pārsniedz 60 [kalendārās] dienas, ir piemērojams tikai līgumiem, kuru noteikumus nav noteikusi tikai viena no līgumslēdzējām pusēm?"

Tiesvedība Tiesā

23 Ņemot vērā lietas dalībnieku un ieinteresēto personu iesniegtos rakstveida apsvērumus, kas paredzēti Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23. pantā, tostarp par P. iespējamo kvalificēšanu par "publisku iestādi" Direktīvas 2011/7 2. panta 2. punkta izpratnē, Tiesa nosūtīja iesniedzējtiesai informācijas pieprasījumu, aicinot to apstiprināt, ka šī sabiedrība ir "uzņēmums" šīs direktīvas 2. panta 3. punkta izpratnē, un precizēt kritērijus, atbilstoši kuriem veikta šāda kvalifikācija, lai noteiktu, vai pamatlieta patiešām ietilpst minētās direktīvas 3. panta 5. punkta, kas attiecas uz darījumiem starp uzņēmumiem, piemērošanas jomā, nevis šīs direktīvas 4. panta 4. punkta, kas attiecas uz darījumiem starp uzņēmumiem un publiskām iestādēm, piemērošanas jomā.

24 Iesniedzējtiesa atbildē, kas Tiesā saņemta 2023. gada 4. oktobrī, apstiprināja, ka P. ir "uzņēmums" 2. panta 3. punkta izpratnē.

Par prejudiciālo jautājumu

Par pieņemamību

25 Vācijas valdība apgalvo, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir nepieņemams, jo iesniedzējtiesa nav juridiski pietiekami pierādījusi, ka lēmums, kas tai jāpieņem pamatlietā, ir atkarīgs no atbildes uz prejudiciālo jautājumu. Šī valdība uzskata, ka iesniedzējtiesa savu lēmumu padarījusi atkarīgu ne tikai no tā, vai attiecīgajos līgumos noteiktais 120 dienu samaksas termiņš ir īpaši noteikts Direktīvas 2011/7 3. panta 5. punkta izpratnē, bet arī no tā, vai šāds termiņš ir redzami netaisns attiecībā pret kreditoru šīs tiesību normas izpratnē, tomēr par to nav lēmusi un savā jautājumā šo tiesību jautājumu nav norādījusi.

26 LESD 267. pantā iedibinātās sadarbības starp Tiesu un valstu tiesām ietvaros tikai valsts tiesai, kas iztiesā pamatlietu un kas ir atbildīga par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā lietas īpatnības, ir jānovērtē gan tas, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir nepieciešams sprieduma taisīšanai, gan arī Tiesai uzdoto jautājumu nozīmīgums. Tādēļ, ja uzdotais jautājums attiecas uz Savienības tiesību normas interpretāciju vai spēkā esamību, uz to attiecas nozīmīguma prezumpcija un Tiesai principā ir par to jālemj. Tādējādi Tiesa var atteikties lemt par šādu jautājumu tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesiskā regulējuma interpretācijai vai spēkā esamības izvērtējumam nav nekāda sakara ar pamatlietas faktisko situāciju vai tās priekšmetu, ja izvirzītā problēma ir hipotētiska vai ja Tiesai nav zināmi faktiskie vai tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2022. gada 22. novembris, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Izraidīšana – Medicīniskās kaņepes), C-69/21, EU:C:2022:913, 41. punkts, kā arī 2024. gada 11. janvāris, *Inditex*, C-361/22, EU:C:2024:17, 28. un 29. punkts).

27 Šajā gadījumā iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, kā interpretēt Direktīvas 2011/7 3. panta 5. punktu, lai noteiktu, vai līgumos – kurus tā kvalificē kā pielīdzināmus standartlīgumiem – paredzēts noteikums, ar kuru parādnieks vienpusēji noteicis 120 dienu termiņu saskaņā ar šiem līgumiem maksājamo rēķinu samaksai šajā tiesību normā paredzēto 60 dienu vietā, var tikt kvalificēts kā "līgumā [..] īpaši noteikts citādi" minētās tiesību normas izpratnē, un lemtu par A. prasību samaksāt nokavējuma procentus par summām, kas maksājamas saskaņā ar minētajiem līgumiem.

28 Tādējādi lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

Par lietas būtību

29 Iesniedzējtiesas jautājums būtībā ir par to, vai Direktīvas 2011/7 3. panta 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā ietvertā frāze "līgumā [..] īpaši noteikts citādi" nepieļauj tādu līguma noteikumu, kurā ir noteikts maksājuma termiņš, kas pārsniedz 60 kalendārās dienas un ko vienpusēji noteicis parādnieks.

30 Saskaņā ar Direktīvas 2011/7 3. panta 5. punktu dalībvalstis nodrošina, ka līgumā noteiktais maksājuma termiņš nepārsniedz 60 kalendārās dienas, ja vien līgumā nav īpaši noteikts citādi un ar nosacījumu, ka tas nav redzami netaisni attiecībā pret kreditoru šīs direktīvas 7. panta nozīmē.

31 Tādējādi 3. panta 5. punkts ļauj atkāpties no tajā paredzētā maksimālā 60 kalendāro dienu maksājuma termiņa, ja tiek izpildīti divi kumulatīvi nosacījumi. Pirmkārt, šādam termiņam ir jābūt "īpaši noteiktam [līgumā]". Otrkārt, šādi noteiktais termiņš nevar būt "redzami netaisn[s] attiecībā pret kreditoru [minētās direktīvas] 7. panta nozīmē".

32 Tā kā minētais 3. panta 5. punkts ļauj atkāpties no līgumā noteiktā maksimālā 60 kalendāro dienu maksājuma termiņa, tas ir jāinterpretē šauri (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2024. gada 13. jūnijs, D. (Dzinēja konstrukcijas defekts), C-411/23, EU:C:2024:498, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).

33 Attiecībā uz pirmo kumulatīvo nosacījumu, kas ir uzdotā jautājuma priekšmets: tā kā Direktīvas 2011/7 3. panta 5. punktā nav nevienas tiešas norādes uz dalībvalstu tiesībām, lai noteiktu frāzes "līgumā [..] īpaši noteikts citādi" nozīmi un tvērumu, gan no Savienības tiesību vienveidīgas piemērošanas prasības, gan no vienlīdzības principa izriet, ka šī nozīme un tvērums parasti visā Eiropas Savienībā jāinterpretē autonomi un vienveidīgi, un tas ir jāveic, ņemot vērā ne tikai šīs frāzes formulējumu, bet arī tās tiesību normas kontekstu, kurā minētā frāze ir ietverta, kā arī šīs tiesību normas un Savienības tiesību akta, kurā tā ietilpst, mērķus (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2020. gada 9. jūlijs, RL (Maksājumu kavējumu novēršanas direktīva) (C-199/19, EU:C:2020:548, 27. punkts), un 2022. gada 1. decembris, X (Medicīniskā aprīkojuma piegāde), C-419/21, EU:C:2022:948, 21. punkts).

34 Lai gan Direktīvas 2011/7 3. panta 5. punkta formulējums vien neļauj noteikt, vai tāds noteikums par maksājuma termiņu, kas pārsniedz 60 kalendārās dienas, kurš ir ietverts līgumā, kura saturu vienpusēji un pilnībā ir noteicis parādnieks, var tikt kvalificēts kā tāds, "kas līgumā [..] īpaši noteikts citādi" šīs tiesību normas izpratnē, prasība to noteikt īpaši tomēr nozīmē, ka, ņemot vērā visus līguma dokumentus un šajā līgumā ietvertos noteikumus, var tikt pierādīts, ka līguma puses ir paudušas saskaņotu gribu uzņemties saistības tieši atbilstoši noteikumam, kurā paredzēts maksimālais maksājuma termiņš, kas ir atkāpe no minētajā tiesību normā paredzētā 60 kalendāro dienu termiņa.

35 Tādējādi Direktīvas 2011/7 3. panta 5. punktā ir prasīts, lai šīs puses paustu saskaņotu gribu, noslēdzot līgumu, kas pārsniedz tikai šāda termiņa tiešu norādi līguma noteikumā, neatkarīgi no tā, vai līgums, kurā ir ietverts šis noteikums, pilnībā vai daļēji ir standartlīgums vai līdzīga rakstura līgums.

36 Šāda prasība var tikt izpildīta ne tikai tad, ja puses ir individuāli apspriedušas šādu noteikumu, bet arī, it īpaši saistībā ar standartlīgumu, ja viena no šīm pusēm līguma dokumentos ir uzsvērusi attiecīgo noteikumu, lai to skaidri izceltu citu līguma noteikumu vidū, tādējādi izgaismojot tā izņēmuma raksturu un ļaujot otrai pusei tam piekrist, pilnībā apzinoties lietas apstākļus.

37 Šāda Direktīvas 2011/7 3. panta 5. punkta interpretācija atbilst gan šīs direktīvas vispārējiem mērķiem, gan it īpaši šīs tiesību normas pamatā esošajam mērķim.

38 Kā izriet no minētās direktīvas 1. panta 1. punkta, lasot to tās 12. apsvēruma gaismā, šīs direktīvas mērķis ir novērst maksājumu kavējumus komercdarījumos un izveidot tūlītēju maksājumu kultūru, lai nodrošinātu iekšējā tirgus pienācīgu darbību, tādējādi veicinot it īpaši mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspēju (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 9. jūlijs, RL (Maksājumu kavējumu novēršanas direktīva), C-199/19, EU:C:2020:548, 35. punkts).

39 Turklāt no šīs pašas direktīvas 13. apsvēruma izriet, ka tās 3. panta 5. punkts ir šo mērķu izpausme, jo šī tiesību norma ir vērsta uz to, lai efektīvi aizsargātu kreditoru pret parādnieka maksājumu kavējumiem, nosakot maksājuma termiņu, kas nepārsniedz 60 kalendārās dienas, no kura var atkāpties tikai tad, ja ir izpildīti divi tajā minētie kumulatīvie nosacījumi, kas atgādināti šā sprieduma 31. punktā.

40 Visbeidzot jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2011/7 3. panta 5. punktu maksājuma termiņa, kas pārsniedz 60 kalendārās dienas, noteikšanai, kas izriet no skaidras vienošanās starp kreditoru un parādnieku, ir jāatbilst arī otrajam šajā tiesību normā paredzētajam nosacījumam. Proti, šādi noteiktais termiņš nevar būt "redzami netaisn[s] attiecībā pret kreditoru [šīs direktīvas] 7. panta nozīmē". Proti, no minētās direktīvas 28. apsvēruma izriet, ka ar to ir aizliegta līgumu slēgšanas brīvības ļaunprātīga izmantošana par sliktu kreditoram. Tādējādi dalībvalstīm saskaņā ar šīs direktīvas 7. panta 1. punktu ir jāparedz, ka acīmredzami negodīgs noteikums vai nu nav piemērojams, vai arī rada pamatu prasībai atlīdzināt kaitējumu, kas kreditoram nodarīts tā piemērošanas dēļ.

41 Saskaņā ar Direktīvas 2011/7 7. panta 1. punkta otrās daļas a)–c) apakšpunktu, lai noteiktu, vai līguma noteikums ir redzami netaisns pret kreditoru, ir jāņem vērā visi lietas apstākļi, tostarp jebkādas acīmredzamas novirzes no labas tirdzniecības prakses, kas ir pretrunā labai ticībai un godīgai izmantošanai, preču vai pakalpojumu raksturs, kā arī it īpaši tas, ka parādniekam ir objektīvs iemesls atkāpties no Direktīvas 2011/7 3. panta 5. punktā minētā maksājuma termiņa.

42 It īpaši no šīs pēdējās minētās prasības izriet, ka neatkarīgi no parādnieka iespējamā dominējošā ekonomiskā stāvokļa attiecībās ar kreditoru pilnībā tiek nodrošināta pēdējā minētā efektīva aizsardzība pret to, ka parādnieks nepamatoti izmanto līguma noteikumu, kurā paredzēts maksājuma termiņš, kas pārsniedz 60 kalendārās dienas, pat ja šis noteikums ir īpaši noteikts atbilstoši šā sprieduma 34. un 35. punktā minētajiem nosacījumiem.

43 Šajā gadījumā, neskarot pārbaudes, kas jāveic iesniedzējtiesai, A. apgalvo, pirmkārt, ka nekad nav varējusi apspriest noteikumu par 120 dienu maksājumu termiņu, kas bija ietverts P. izstrādātajā, specifikācijām pievienotajā līguma paraugā, un, otrkārt, ka attiecīgos līgumus varēja noslēgt tikai pēc tam, kad A. bija akceptējusi P. vienpusēji noteiktos nosacījumus.

44 Iesniedzējtiesai, pirmkārt, ir jāpārbauda, vai, ņemot vērā visus līguma dokumentus un šajā līgumā ietvertos noteikumus, var konstatēt, ka A. un P. ir izteikuši saskaņotu gribu par to, lai tiem būtu saistošs tieši tāds līguma noteikums, kurā paredzēta atkāpe no Direktīvas 2011/7 3. panta 5. punktā paredzētā 60 kalendāro dienu maksājuma termiņa. Otrkārt, minētajai tiesai ir jāpārbauda, vai, ņemot vērā šīs direktīvas 7. pantā ietvertos elementus, šo pēdējo minēto noteikumu izmantošana var būt redzami netaisna attiecībā pret A., un attiecīgā gadījumā jārīkojas atbilstoši tam, kā šādā gadījumā paredzēts valsts tiesībās.

45 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos iemeslus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2011/7 3. panta 5. punkts jāinterpretē tādējādi, ka frāze "līgumā [..] īpaši noteikts citādi" nepieļauj to, ka parādnieks vienpusēji paredz līguma noteikumu, kurā ir noteikts maksājuma termiņš, kas pārsniedz 60 kalendārās dienas, ja vien, ņemot vērā visus līguma dokumentus un šajā līgumā ietvertos noteikumus, nevar konstatēt, ka minētā līguma puses ir paudušas saskaņotu gribu uzņemties saistības tieši atbilstoši attiecīgajam noteikumam.

Par tiesāšanās izdevumiem

46 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/7/ES (2011. gada 16. februāris) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos 3. panta 5. punkts

jāinterpretē tādējādi, ka

frāze "līgumā [..] īpaši noteikts citādi" nepieļauj to, ka parādnieks vienpusēji paredz līguma noteikumu, kurā ir noteikts maksājuma termiņš, kas pārsniedz 60 kalendārās dienas, ja vien, ņemot vērā visus līguma dokumentus un šajā līgumā ietvertos noteikumus, nevar konstatēt, ka minētā līguma puses ir paudušas saskaņotu gribu uzņemties saistības tieši atbilstoši attiecīgajam noteikumam.

[Paraksti]